

LEKCE 80: KNIHA JEREMJÁŠ A PLÁČ JEREMJÁŠŮV

Biblický text k lekci: vybrané úseky (verše níže)

Cíle lekce:

- dítě umí zařadit knihu Jeremjáš a Pláč Jeremjášův mezi prorocké knihy SZ (tzv. velké proroky)
- dítě jmenuje pravděpodobného autora knihy Jeremjáš a Pláč Jeremjášův
- dítě vlastními slovy řekne, co je hlavním obsahem knih Jeremjáš a Pláč (o čem knihy jsou)
- dítě se naučí alespoň jeden důležitý verš z knihy Izajáš (viz klíčové verše)
- dítě vnímá, že Bůh musí potrestat hříchy, ale miluje hříšníka a nabízí mu záchranu
- dítě popíše vlastními slovy, jak Jeremjáš představuje Spasitele (kap. 23)
- dítě chápe, že poslouchat Boha navzdory protivenství je lepší než spokojeně žít v hříchu
- dítě pozná, že Bůh zachrání ty, kteří jsou mu věrní a potrestá jednou všechno zlo, nikdo mu neunikne

Klíčové verše:

Jeremjáš 1,5-8: „Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě dříve, než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.“ Nato jsem odpověděl: „Ach, Panovníku Hospodine, nevím, jak bych mluvil. Jsem přece chlapec.“ Ale Hospodin mi řekl: „Neříkej: Jsem chlapec. Všude, kam tě pošlu, půjdeš, a všechno, co ti přikážu, řekneš. Neboj se jich, já budu s tebou a vysvobodím tě, je výrok Hospodinův.“

Jeremjáš 3,12: „Jdi a provolej směrem k severu tato slova: Navrať se, izraelská odpadlice, je výrok Hospodinův, já se na vás neosopím, neboť jsem milosrdný, je výrok Hospodinův, nechovám hněv navěky.“

Jeremjáš 7,16-18: „Nemodli se za tento lid, nepozvedej svůj hlas k bédování a modlitbě za ně a nenaléhej na mě, neboť tě nevyslyším. Což sám nevidíš, čeho se v judských městech a na ulicích Jeruzaléma dopouštějí? Synové sbírají dříví, otcové zapalují oheň a ženy hnětou těsto, dělají obětní koláč pro královnu nebes a přinášejí úlitby jiným bohům, aby mě uráželi.“

Jeremjáš 17,9-10: „Nezrádnější ze všeho je srdce a nevléčitelné. Kdopak je zná? Já Hospodin zpytuji srdce a zkoumám ledví, já každému splatím podle jeho cesty, podle ovoce jeho skutků.“

Jeremjáš 29,11-14: „Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat celým svým srdcem. Dám se vám nalézt, je výrok Hospodinův, a změním váš úděl, shromáždím vás ze všech pronárodů a ze všech míst, kam jsem vás vyhnal, je výrok Hospodinův, a přivedu vás zpět na místo, odkud jsem vás přestěhoval.“

Jeremjáš 31,31-34: „Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu. Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili, ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův. Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíší jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem.“

Jeremiáš 52,12-13: „Desátého dne pátého měsíce v devatenáctém roce vlády babylonského krále Nabukadnezara přitáhl do Jeruzaléma osobní zmocněnec babylonského krále, velitel gardistů

Nebuzardan. Vypálil Hospodinův chrám i královský palác; vypálil v Jeruzalémě všechny paláce i všechny velké domy.“

Pláč 2,17: „Hospodin provedl svůj záměr, splnil, co řekl, to, co přikázal již za dnů dávnověkých. Bořil bez soucitu, dopustil, aby se nepřítel nad tebou radoval, vyvýšil roh tvých protivníků.“

Pláč 3,22-23: „Hospodinovo milosrdenství, jež nepomíjí, jeho slitování, jež nekončí. Obnovuje se každého rána, tvá věrnost je neskonalá.“

Biblická fakta:

Kniha Jeremjáš má 52. kapitol, kniha Pláč Jeremjášův má 5. kapitol
Autorem knihy Jeremjáš je prorok Jeremjáš, ale na sepsání textu se asi podíleli i jiní lidé, konkrétně je znám písař Báruk, který napsal část proroctví. Autorem knihy Pláč je pravděpodobně také Jeremjáš.
Význam jména Jeremjáš je „Bůh pozdvihuje“.
Kniha je zasazena do konce vlády judských králů: Sidkijáše, Joáchaze, Jojakáma, Jojakína (kap. 22)
Dělení knihy Jeremjáš: kap. 1 - povolání proroka – i když to bude mít těžké, Bůh mu říká, že bude s ním kap. 2–25: proroctví proti Jeruzalému a Judsku kap. 26-45: popis Jeremjášovy činnosti a utrpení, kterým kvůli tomu musí čelit, v kap. 30-33 je zdůrazněna naděje nové smlouvy, kterou Bůh chce svému lidu dát po trestech, které musí dopustit kap. 46-51: proroctví proti okolním pronárodům (Egypt, Pelišteja, Moáb, Amón, Edóm, Damašek, Kédar, Élam, Babylón) kap. 52: popis dobytí Jeruzaléma Babylóňany (Jeruzalém dobyt, chrám vypálen, vůdcové lidu zajati)
Proroctví o Ježíši Kristu jako zaslíbeném králi je v kapitole 23,1-8. Je zde popisován zaslíbený král jako dobrý pastýř ovcí.
Jeremjáš v nebezpečí zdraví i života, za to, že říká neposlušnému lidu to, co nechtějí slyšet kap. 11-12 - od jeho příbuzných, chtějí ho zabít kap. 20 - Jeremjáš uvězněn Pašchúrem (syn kněze Iméra) - byl zbit a musel sedět s nohama v kládě celý den kap. 26 - vyhrožují mu ostatní kněží i proroci za to, jak prorokuje, chtějí jej usmrtit jako proroka Urijáše kap. 37 - Jeremjáš znovu ve vězení (ve sklepním vězení), kde zůstal mnoho dní kap. 38 - Jeremjáš hozen do cisterny (studny) s bahnem, před smrtí utopením v bahně jej zachraňuje dvořen Ebedmelek (pomocí roztrhaných hader jej vytahuje 30 mužů). Za to bude Ebedmelek zachráněn.
Jeremjáš předpovídá velké sucho (kap. 14), a také vpád Babylóňanů, kteří zpusťoší Judsko a vyplení Jeruzalém. I část lidu, který se snaží utéct před babylóňany do Egypta, je později dopaden a zničen.
Jeremjáš měl těžký úděl, byl nepochopený, vystaven potupě, nesměl se dokonce ani oženit a mít děti, zůstal po celý život sám, nesměl ani plakat nad ztrátou blízkých, ale i v jeho samotě byl Bůh s ním. (kap. 15 a 16). Jeremjáš sám vnitřně zápasí se svým údělem (proč jsem se vůbec narodil, proč zrovna já mám tak těžký životní úděl)? - kap. 20,7-18
Proti proroku Jeremjášovi vystoupí lživý prorok Chananjáš, který sám od sebe prorokuje jinak než Jeremjáš (na důkaz toho zlomí jeho na Jeremjášově zádech) - do roka zemřel, protože mluvil to, co Bůh neřekl. (Jer 28)
Jeremjáše chtějí umlčet, a tak král Jojakím zničí svitek, kde písař Báruk napsal slova proroctví. Písař Báruk však pořídí svitek nový. (Jer 36).
Vybraná plastická proroctví (podobenství): a) podobenství o opasku – Izrael je přirovnán k opasku, který ztratil svůj účel (dříve nový opasek zvetšel/rozpadl se a už nemohl sloužit svému účelu) - Jer 13,1-11

b) podobenství o **hlíně a hrnčívovi** – tak jako hrnčír dělá ze hlíny výrobek, může jej přeformovat, udělat ji znovu, tak Bůh bude muset přeformovat svůj lid skrze soud, aby mohl začít s ním pracovat znovu (Jer 18,1-12)

c) podobenství o **rozbitém džbánu** – tak jako se rozbije džbán a nejde už opravit, tak Bůh rozbije (potrestá) ty, kdo jej neposlouchají (Jer 19)

d) podobenství o **dvou koších fíků** – dobré fíky znamenají judské přesídlence, které chce Bůh uchránit, špatné fíky jsou judští králové a jejich velmoži a neposlušný lid (Jer 24)

e) obraz **chůze s břemenem na zádech** (jho na šíji) - Jeremjáš ukazuje na budoucí život lidu v babylónském zajetí, kde bude utlačován a budou žít jako otroci (Jer 27)

Kniha Pláč vznikla po pádu Jeruzaléma a jeho zničení – prorok (pravděpodobně Jeremjáš) naříká (pláče) nad zkázou Jeruzaléma. Řadí se mezi nejsmutnější knihy Bible, ale i zde přesto zaznívá povzbuzení.

Myšlenky k 80. lekci (aplikace):

- povolání proroka – bude mít těžký úděl, ale Bůh mu zaslubuje, že jej bude chránit – být křesťanem není často jednoduché, hlavně v některých zemích (jde přímo o život, lidé jsou ve vězení), my v naší zemi máme jen maximálně tak posměch, nebo si lidi o nás říkají, že jsme blázni
- Jeremjáš asi 40 let varuje před Božím soudem za neposlušnost Izraelců a jejich modlářství (věřili více kamenům a dřevu, než Pánu Bohu) a dělali si, co sami uznali za vhodné, ale oni na to nedbali a Jeremjáše dokonce zavřeli do vězení a chtěli ho i zabít – Bůh před tím, než dopouští trest, tak dává mnohá varování a volá hříšníka k tomu, aby se od zlého odvrátil
- Jeremiáš měl za úkol předat velmi nesnadné poselství. Jeremiáš Judsko miloval, ale Boha miloval ještě více. Přestože pro Jeremiáše bylo velmi bolestivé ustavičně přinášet poselství soudu vlastním lidem, byl poslušný tomu, co mu Bůh řekl a uložil. Jeremiáš doufal v Boží milosrdenství pro Judsko a modlil se za ně, ale také věřil, že Bůh je dobrý a spravedlivý – i my musíme poslouchat Boha i tehdy, když je to obtížné, musíme uznat, že **Boží vůle je důležitější než naše vlastní touhy**, a věřit, že Bůh má ve své nekonečné moudrosti naplánováno pro své děti jen to nejlepší (Římanům 8:28).¹
- Jeremjáše chtěli několikrát zabít, byl uvězněn, zničili svitek, ale Bůh si své slovo zachová navzdory lidské svévolnosti
- i v knize Jeremjáš je proroctví o Ježíši Kristu, jako dobrém pastýři, který shromáždí bezpečně svůj lid - když věříme v Pána Boha, když svůj život svěříme Ježíši do rukou, pak bez ohledu na to, v jaké době žijeme (i když je špatná), jednou Bůh změní náš úděl a připraví nám novou zemi, uvede nás do nového života - to vše díky Kristu - on je naše **spravedlnost** (Bůh se už na nás dívá skrze Krista, jsme schovaní v něm, jen proto nepodléháme soudu, ne pro to, že bychom byli lepší než tehdejší Izraelský lid

Souvislost s Novým zákonem: BOŽÍ VĚRNOST V TĚŽKOSTECH (Židům 13,5b-7)

Biblický text: *Vždyť Bůh řekl: „Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu.“ Proto smíme říkat s důvěrou: „Pán při mně stojí, nebudu se bát. Co mi může udělat člověk?“ Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží. Myslete na to, jak dovršili svůj život, a následujte je ve víře!*

Jeremjáš byl jeden z proroků, kteří měli velmi těžký životní úděl. Byl sám proti všem, hrozilo mu nebezpečí, nacházel se v nesnázích, ale přesto zůstal Bohu věrný. V listu Židům si čteme Boží zaslíbení, že nás nikdy neopustí. Člověk nám může udělat mnoho zlého, může nás i zabít, ale nemůže nám vzít nikdy! vztah s Pánem Bohem a věčný život. Jeremjáš může být pro nás příkladem věrnosti Bohu a Božímu slovu, i když sám to často nechápal (proč zrovna on). O tom je víra – následovat Pána Boha

¹ Zdroj k bodu: <https://www.gotquestions.org/Cesky/kniha-jeremias.html>

navzdory našim představám o něm. Bůh Jeremjáše ochránil, ale neslíbil mu pohodlný život. Život s Ježíšem není o prosperujícím životě a zdaru (i když i ten může Bůh dopřát), ale je především o tom, abychom poslouchali Pána Boha i tehdy, když většina, nebo všichni kolem nás ho neposlouchají.

Náměty pro činnosti s dětmi:

1. Navázání provázků a vytažení předmětu – motiv vytažení Jeremjáše z cisterny. Úkolem dítěte je k sobě navázat několik (cca 5-10) krátkých provázků a na jejich konec háček z drátu. Tím pak vytáhnout kousek kartonu s obrázkem člověka. Vítěz je ten, kdo to stihne jako první.

2. Opis textu – motivem je opis svitku písařem Bárukem. Úkolem dětí je za stanovený čas (3-5 minut) opsat co nejvíce textu. Text vybereme z knihy Jeremjáš. Kdo správně opíše více textu za danou dobu?

3. Hledání provázku – motiv hledání zvětšelého pásu. Úkolem dětí je najít kousek provázku (prádelní šňůry apod.). Hledají všichni najednou. Kdo najde dvakrát, už nehraje. Postupně tak zůstane jen jeden. Z časového hlediska je možno schovat více provázků (2–3).

4. Sestavení rozstříhaného obrázku džbánu – motiv prorocství o rozbitém džbánu. Úkolem dětí je co nejrychleji sestavit rozstříhaný obrázek džbánu. Obrázek zvětšit dle potřeby. Rozstříhat na cca 10 částí.

5. Chůze s břemenem – motiv prorocství o jhu. Úkolem dítěte je chůze se zátěží (např. kotouč od činky, těžká kniha apod.), které drží v natažených rukou. Ruce nesmí spustit dolů, ani zvedat příliš nahoru – musí je držet v jedné rovině. Kdo dokáže déle jít? Obměna – je možno udělat jakýkoliv jiný cvik na sílu (např. vis na hrazdě apod.)

6. Tvoření z plastelíny – motiv hlíny a hrnčíře. Za časovou jednotku (cca 2-5 minut) je úkolem dítěte vytvořit dle zadání výrobek z plastelíny (např. džbán, sošku člověka apod.) Rozhoduje to, kdo má za daný čas nejlepší výtvar. V případě rovnosti rozhoduje čas.